

цілої сукупності фінансово-правових відносин.

На наш погляд, дієвість норм фінансового права забезпечується політичними, економічними умовами розвитку суспільства, зростанням культурного рівня, правосвідомості громадян, наглядом за точним виконанням фінансово-правових норм і застосуванням до їх порушників заходів державного примусу. До умов, які забезпечують успішну реалізацію норм фінансового права, можна віднести також відповідність вказаних норм вимогам об'єктивних законів розвитку нашого суспільства, постійне удосконалення фінансово-правового регулювання тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Александров Н. Г. Сущность права / Н. Г. Александров. – М.: Госюриздат, 1950. – 55 с.
2. Алексеев С. С. Механизм правового регулирования в социалистическом государстве [Текст] / С. С. Алексеев. – М.: Юрид. лит., 1966. – 204 с.
3. Алексеев С. С. Общая теория права: учебник / С. С. Алексеев. – 2-е изд. – М.: Проспект, 2009. – 576 с.
4. Алексеев С. С. Право. Азбука. Теория. Философия: опыт комплексного исследования / С. С. Алексеев. – М.: НОРМА-ИНФРА, 1998. – 810 с.
5. Завадская Л. Н. Теоретические вопросы применения права / Л. Н. Завадская // Теория права: новые идеи. – Вып. 1. – М.: Инс-т гос-ва и права АН СССР, 1991. – С. 86-102.
6. Казимирук В. П. Современная социология права: учеб. / В. П. Казимирук, В. Н. Кудрявцев. – М.: Юрист, 1995. – 297 с.
7. Калмыков Ю. Х. Вопросы применения гражданско-правовых норм / Ю. Х. Калмыков. – Саратов: Изд-во Сарат. ун-та, 1976. – 267 с.
8. Конституція України // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
9. Лукашева Е. А. Социалистическое правосознание и законность / Е. А. Лукашева. – М.: Юрид. лит., 1973. – 344 с.
10. Проблемы общей теории права и государства: учеб. для вузов / под общ. ред. В. С. Нерсесянца. – М.: Норма, 2006. – 832 с.
11. Теория государства и права / под ред. Н. Г. Александрова. – М.: Юрид. лит., 1974. – 664 с.
12. Теория государства и права: курс лекций / под ред. Н. И. Матузова и А. В. Малько. – 2-е изд. – М.: Юрист, 2000. – 761 с.
13. Теория государства и права: курс лекций / под ред. Н. И. Матузова и А. В. Малько. – М.: Юрист, 1997. – 672 с.
14. Шабалин В. А. Системный анализ механизма правового регулирования / В. А. Шабалин // Совет. государство и право. – 1969. – № 10. – С. 123-127.
15. Шебанов А. Ф. Нормы советского социалистического права / А. Ф. Шебанов. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1956. – С. 10-18.
16. Черданцев А. Ф. Теория государства и права: учеб. для вузов / А. Ф. Черданцев. – М.: Юрайт – М, 2001. – 430 с.
17. Явич Л. С. Общая теория права / Л. С. Явич. – Л.: Изд-во ЛГУ им. А. А. Жданова, 1976. – 286 с.

УДК 343.359:343.85

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ПРОФІЛАКТИКИ, ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Солошкіна І. В.,

доктор юридичних наук,
доцент кафедри державно-правових дисциплін
юридичного факультету
Харківського національного
університету ім. В. Н. Каразіна

Анотація: статтю присвячено процедурі удосконалення механізмів профілактики, попередження та протидії корупції у сфері державного регулювання ринку фінансових послуг. Здійснено спробу розглянути механізми профілактики, попередження та протидії корупції у діяльності Національної комісії з державного регулювання сфери ринків фінансових послуг України.

Ключові слова: державне регулювання, ринок фінансових послуг, протидія корупції, корупційна свідомість.

Анотация: статья посвящена процедуре усовершенствования механизмов профилактики, предупреждения и противодействия коррупции в сфере государственного регулирования рынка финансовых услуг. Совершена попытка рассмотреть механизмы профилактики, предупреждения и противодействия коррупции в деятельности Национальной комиссии по государственному регулированию сферы рынков финансовых услуг Украины.

Ключевые слова: государственное регулирование, рынок финансовых услуг, противодействие коррупции, коррупционная сознание.

Annotation: the article is devoted to the procedure for improving the mechanisms of prevention, prevention and countering corruption in the sphere of state regulation of the financial services market. An attempt was made to consider the mechanisms of prevention, prevention and combating corruption in the activities of the National Commission for State Regulation of the Financial Services Markets of Ukraine.

Key words: state regulation, financial services market, counteraction to corruption, corruption consciousness.

Питання попередження та протидії корупції залишаються одними з найактуальніших у сучасній Україні останні декілька років, оскільки масштаби її поширення становлять реальну загрозу становленню справжньої Європейської

держави, шлях до якої був обраний. Боротьба з корупцією вже вийшла за формальні межі та стала предметом пильної уваги інститутів держави, громадських організацій, засобів масової інформації та громадян. Діяльністю у сфері попередження та протидії корупції займається низька органів, як загальної компетенції так і спеціальної компетенції, тобто спеціально створеними державою з метою досягнення антикорупційного режиму.

Посилення профілактики протиправних вчинків державними службовцями потребують визначення пріоритетів у боротьбі з корупцією.

Метою дослідження є запропонування шляхів удосконалення механізмів профілактики, попередження та протидії корупції у сфері державного регулювання ринку фінансових послуг, а саме Національній комісії з державного регулювання сфери ринків фінансових послуг.

Предметом дослідження є механізми попередження та профілактики протидії корупції у Національній комісії з державного регулювання сфери ринків фінансових послуг України.

Забезпечення антикорупційної діяльності є одним із пріоритетних напрямів роботи Національної комісії з державного регулювання сфери ринків фінансових послуг України.

Відповідно до вимог Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції» від 07.04.2011 року № 3206-VI основні засади запобігання та протидії корупції у публічній і приватній сферах суспільних відносин, відшкодування завданої внаслідок вчинення корупційних правопорушень шкоди, поновлення порушених прав, свобод чи інтересів фізичних та юридичних осіб, інтересів держави та притягнення до відповідальності винних за це осіб [1].

Пунктом 5 Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, затвердженого Указом Президента України від 23.11.2011 року № 1070/2011, визначено, що з метою організації своєї діяльності Нацкомфінпослуг забезпечує в межах повноважень здійснення заходів щодо запобігання корупції, контроль за їх здійсненням в апараті Нацкомфінпослуг [2].

Для ефективної антикорупційної роботи в Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг створено Сектор запобігання та виявлення корупції, розроблено План заходів Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, спрямованих на запобігання та виявлення корупції, працює гаряча лінія для інформування про факти корупції та вимагання з боку працівників Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, за номером якої кожний громадянин може звернутися до уповноважених осіб Комісії.

Сектор запобігання та виявлення корупції являється структурним підрозділом Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

Сектор відповідно до покладених на нього завдань та в межах своєї компетенції розробляє, здійснює та контролює проведення заходів щодо запобігання проявам корупції в Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг; надає структурним підрозділам Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг та окремим працівникам роз'яснення щодо застосування антикорупційного законодавства; вживає заходів щодо виявлення конфлікту інтересів та сприяє його усуненню; організовує перевірку достовірності поданих працівниками Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг відомостей про майно, доходи, зобов'язання фінансового характеру, у тому числі за кордоном, та своєчасності оприлюднення зазначених відомостей згідно із вимогами законодавства.

Сектор запобігання та виявлення корупції бере участь у проведенні юридичної експертизи проектів нормативно-правових актів, організаційно-розпорядчих документів, що видаються Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, з метою виявлення чинників, що сприяють чи можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень, та у разі їх виявлення вносить пропозиції Голові Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг щодо їх усунення або скасування відповідних актів; у межах своїх повноважень разом із представниками структурних підрозділів Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг проводить перевірки фінансово-господарської діяльності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг з метою здійснення контролю за дотриманням, антикорупційного законодавства; перевіряє в установленому порядку повідомлення громадян та юридичних осіб, інформацію, оприлюднену у друкованих, аудіовізуальних засобах масової інформації, а також отриману від інших структурних підрозділів Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг щодо причетності працівників Комісії до вчинення корупційних правопорушень.

Робота антикорупційного характеру здійснюється відповідно до щорічних планів заходів, спрямованих на запобігання та виявлення корупції. Цей план є публічним та охоплює ряд питань, у тому числі:

- проведення перевірки подання працівниками Нацкомфінпослуг декларацій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру;
- проведення навчання з вивчення норм антикорупційного законодавства;
- забезпечення прозорості та виконання вимог антикорупційного законодавства у процесі підготовки та внесення інформації про фінансові установи до Державного реєстру, оформлення та видачу ліцензій, свідоцтв та сертифікатів працівниками Нацкомфінпослуг учасникам ринку фінансових послуг;
- організація забезпечення перевірки осіб, які претендують на зайняття посад державної служби в апараті Нацкомфінпослуг, спеціальної перевірки, у тому числі щодо відомостей, поданих особисто тощо.

Про результати виконання Плану заходів керівники департаментів та структурних підрозділів щоквартально звітують Голові. Зазначений звіт про антикорупційну роботу Нацкомфінпослуг розглядається на засіданні Комісії.

Щороку Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг надається інформація до Міністерства юстиції України про роботу у сфері антикорупційної діяльності.

Наказом Голови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг затверджений перелік посад, державних службовців які працюють у сферах, де існує високий ризик корупції. Працівники, які працюють на визначених у цьому наказі посадах, віднесені до категорії з більш високим ризиком прояву корупції.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг на постійній основі проводить профілактично – роз'яснювальну роботу щодо запобігання корупції серед працівників та учасників фінансового ринку та громадян України, а саме:

1) розроблено Посібник для проведення профілактично-роз'яснювальної роботи щодо запобігання корупції серед працівників Нацкомфінпослуг та учасників фінансового ринку та громадян України;

2) у всіх самостійних структурних підрозділах з працівниками згідно із затвердженим планом проводяться заняття, практичні тренінги та співбесіди з питань дотримання етики державного службовця, недопущення конфлікту інтересів та проявів корупції;

3) з метою вжиття заходів щодо виявлення та отримання інформації про вчинення корупційного діяння протягом 2012-2014 років проведено 4 службових розслідування і 11 службових перевірок щодо порушень службових обов'язків та нормативно-правових актів працівниками Нацкомфінпослуг, за результатами яких оголошено догани 7 працівникам та звільнено їх із займаних посад;

4) налагоджена співпраця та взаємодія з правоохоронними органами України;

5) працівники Нацкомфінпослуг залучаються до проведення навчань серед представників ринку небанківських фінансових послуг з питань боротьби з корупцією на небанківських фінансових ринках.

Вживаються заходи для оперативного надання інформації правоохоронним органам щодо співробітників Нацкомфінпослуг, які не стали на шлях виправлення своїх помилок та в подальшому порушували законодавство. Так, Нацкомфінпослуг у взаємодії з правоохоронними органами України було викрито двох співробітників Комісії які проводили перевірку одного з учасників фінансового ринку і вимагали хабар. У 2013 році цим працівникам було винесено догани за результатами службового розслідування, неодноразово проводилися роз'яснювальна та профілактична антикорупційна робота, проте на шлях виправлення вони не стали. Що свідчить про дуже низьку корупційну свідомість.

З питань протидії корупції з боку працівників Нацкомфінпослуг можна особисто звернутися до Голови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. На таких зустрічах присутні, у тому числі працівники комісії, до компетенції яких віднесені питання запобігання та виявлення корупції. Інформація, отримана у ході таких зустрічей, ретельно перевіряється.

З огляду на вищезазначене, вважаємо за доцільне в частині удосконалення механізмів попередження та протидії корупції залучення до антикорупційної діяльності інститутів держави та, більшою мірою, громадянського суспільства. Доцільність виокремлення державних механізмів протидії та попередження корупції, які мають бути спрямовані на усунення причин та посилення впливу корупціогенних чинників.

Система принципів, на яких мають базуватися антикорупційні заходи, повинна будуватися на законності, гуманізмі, демократизмі, соціальної доцільності, наукової обґрунтованості, системності й узгодженості, децентралізації, соціального діалогу та партнерства, інтеграції тощо. Одним з найефективніших заходів запобігання корупції є профілактичні заходи, спрямовані на підвищення корупційної свідомості. Високий рівень корупційної свідомості є обов'язковим елементом формування антикорупційної свідомості в суспільстві.

Антикорупційна політика має стати невід'ємною частиною стратегії розбудови держави, розгорнутої у різних напрямках – державно-політичному, соціально-економічному, державно-правовому, суспільно-громадянському, соціокультурному, та, на жаль, профілактичним заходам у цій сфері, приділяється недостатньо уваги.

У сучасних умовах виняткове значення мають питання оновлення моральності суспільства, що потребує формування таких ціннісних орієнтирів й імперативів, які б запобігали розвитку негативних процесів у суспільстві в цілому й в окремих соціально-професійних категоріях службовців-потенційних суб'єктів корупційних дій, насамперед, керівних кадрів вищої ланки державного управління.

Функціонування Сектору запобігання та виявлення корупції Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг має важливе значення в системі запобігання та протидії корупції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про засади запобігання та протидії корупції: Закон України від 07.04.2011 року № 3206-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3206-17/>

2. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг: Положення від 23.11.2011 року №1070/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/content/polozhennya-pro-nackomfinposlug.html>

3. Інформація: Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nfp.gov.ua/>